

Eesti president rahvusvahelistest suhetest.

Novembris toimub Vilniuses Euroopa Liidu liikmesriikide kohtumine niinimetatud idapartneritega: Moldova, Valgevene, Ukraina, Armeenia, Aserbaidžaan ja Gruusiaga. Foorumi põhiintriigiks on küsimus, kas üks või mitu idapartnerluse riiki sõlmib ELiga assotsieerimislepingu. Selline võimalus tekitab ärevust Kremli, kus postsovetlikku ruumi vaadeldakse Venemaa õigustatud huvide piirkonnana. Kommersant FMI vaatleja Konstantin Eggert vestles Tallinnas Eesti presidendi Toomas Hendrik Ilvesega Venemaa naaberriikide ning euroliidu lähenemise väljavaadetest.

Austatud president, kas kasvõi üks riik sõlmib ELiga assotsieerimislepingu?

See on võimalik. Mind paneb aga muretsema see, et paljud riigid, kes sooviksid sellist lepet sõlmida, ei kujuta eriti hästi ette, mis asi on Euroopa Liit. Isegi assotsieerimislepingut, mida ei saa liikmesusega võrreldagi, on ELi liikmesriikide hulgas keeruline läbi suruda. Loomulikult toob see assotsieerunud liikmetele kaasa hulgaliselt hüvesid ja soodustusi. Ent mõni potentsiaalne kandidaat käitub nii, nagu peaks just EL nendega leppe allkirjastamise üle suurt rõõmu tundma. Euroliidu jaoks on oluline, et lepet allkirjastada soovivates riikides oleks olemas õigusriik, et seal järgitaks juriidilist korda ning valitseks sõna- ja trükivabadus. Need on võtmemomendid. Kui neid ei ole, siis ei tule ka mingit assotsieerimislepingut. On ka teatud rühm euroliidu riike, kes selle üle väga ja väga muretseb. Niisiis on kõik võimalik, lihtsaid lahendusi aga ei ole.

Kuidas te ise suhtute assotsieerimislepingusse ELiga? Kas see meenutab tegevusplaani, mille eesmärk on ettevalmistus NATOsse astumiseks, või on see nii-öelda vaestele mõeldud liikmesus?

Ei, NATOsse astumise plaaniga see küll ei sarnane. Pigem võrdleksin seda Rootsis nii populaarse kerge õllega. Alkoholi on selles kõigest pool promilli. Pigem on see võrdväärne NATO programmiga „Partnerlus rahu nimel”. Kui see vastu võeti, tehti seda nende riikide pärast, kelle sobivus NATO liikmeks tekitas kahtlusi. Partnerlus ei eeldanud vastastikust kohustust kaitsta liitlasi kallaletungi eest nagu allianss. „Partnerluses rahu nimel” osalesid ka

riigid, mis ei ole väga demokraatlikud.

ELi assotsieerimislepingutega on teine lugu. Demokraatlike standardite järgimise nõuded on siin rangemad. Tõsi, Euroopas ei ole lõpule jõudnud arutelu, kas assotsiatsioon asendab liikmesust või valmistab selleks ette. Meie Eestis arvame, et valmistab ette, ent paljudes väga olulistes ELi riikides arvatakse teisiti.

Kuidas te hindate Ukraina võimalusi sõlmida euroliiduga assotsieerimisleping? Kas Julija Tõmošenko saatus on sellel teel ainus komistuskivi?

Tõmošenko üle peetud kohtuprotsess on saanud Ukrainas kehtiva süsteemi sümboliks ja väljenduseks. See on Ukraina jaoks suur poliitiline probleem. ELis usuvad paljud väga tõsiselt, et tema saatus on lakmuspaber, mis näitab Ukraina vastavust demokraatlikele normidele. Ent kokkuvõttes ei ole jutt ühest inimesest, vaid õigusriigist, ja selles mõttes ei ole see ainult Ukraina probleem. Ma tean, et paljudes Euroopa riikides jälgitakse praegu Gruusias toimuvat. Kas praegused võimud maksavad oma poliitilistele oponentidele kätte? Nad räägivad, et jutt on puhtalt kriminaalsetest tegudest. Siiski näeb see kuidagi halb välja. Omal ajal õnestas Hodorkovski kohtuasi tublisti usku Venemaal valitsevasse õigusriiki. Sama tegi Tõmošenko kohtuasi Ukrainas. Nüüd vahistab Gruusia uus juhtkond opositsiooni presidendikandidaadi, meile aga räägib, et polnud see mingi kandidaat, sest ei jõudnud ennast registreerida. Ilmselt peavad nad meid rumalukesteks. Aga meie ei ole rumalad.

Moskvale on see, mis toimub tema naabrite ja ELi vahel, järjest ebameeldivam. Mida teie arvate, kas Venemaa võib astuda samme, mis takistavad ELil assotsieerimislepingute allkirjastamist ühe või mitme riigiga?

Ei.

Paljud arvavad, et euroliidul ei ole Venemaa suhtes ühtset poliitikat. Mida oleks vaja teha, et see tekiks?

Venemaa ei ole erand. Euroopa Liidul ei ole ühtset poliitikat peaaegu ühegi riigi suhtes. EL leiab kergesti ühise seisukohta näiteks Birma küsimuses. Ent mida lähemale Euroopa Liidule, seda keerulisem on seda seisukohta leida, seda sagedamini hakkavad selle poliitika väljatöötamist mõjutama mitmesugused „erilised kahepoolsed suhted“ ja erihuvid. Mis siin rääkida, eks minevik mängi endiselt mitmete riikide jaoks oma rolli – näiteks Suurbritannia, Prantsusmaa või Belgia jaoks, kel on oma kunagiste kolooniatega erisuhted. Kui Venemaast rääkida, siis mõelge, kui palju on selle kõige taga ärihuve, ja meenutage, kui mitmed erruläinud Euroopa poliitikud saavad ida gaasifirmadelt sisuliselt pensioni. Niisiis ei usu ma, et EL suudaks Venemaa suhtes ühtse poliitika välja töötada.

Üksikasjalikumalt: kommersant.ru